

2. Джуган І.Д. Методичні рекомендації щодо роботи з Європейським Мовним Портфоліо / І.Л.Джуган // http://osvitapoltava.ucoz.ua/2012-2013/met_rek/metodichni_rekomendaciji_shhodo_roboti_z_evropejsk.pdf
3. Спандел В. «Мовний портфель». URL: <http://thisisme.ru/content/> –«movnyi-portfel».
4. Budnik A. Language portfolio in teaching Ukrainian as a foreign language. *Science and Education*. 2017. № 4. С. 137-142.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ У НАВЧАЛЬНОМУ КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Нікуліна Н.В.

*канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
м. Харків, Україна*

Міждисциплінарний підхід і колаборація у закладах вищої освіти є важливим елементом сучасного навчального процесу, оскільки сприяють комплексному розвитку студента, інтеграції різних галузей знань та підвищують рівень підготовки конкурентоспроможних галузевих фахівців.

Про важливість реалізації міждисциплінарних освітніх програм в Україні й міждисциплінарний підхід до викладання навчальних дисциплін, колаборацію науковців і викладачів ЗВО у своїх наукових розвідках розглядали такі українські педагоги, як І.П. Біскуб, О.С. Гринькевич, Н.Я. Кравчук, О.О. Луцишин, С.О. Матковський, А.К. Миронюк, Р.М. Монько, О.О. Синявська, Л.М. Токарчук, І.С. Шкура, Ю.В. Шулик. У науково-довідковій літературі термін «колаборація» є багатозначним словом, останнім часом трапляється у багатьох контекстах, ми ж зацентруємо увагу «колаборація» (з *фр. collaboration - співробітництво*), взявши за основу основну дефініцію: маркування спільної діяльності у певній сфері двох або більше людей, компаній чи організацій, для досягнення спільної мети. Цим словом називають одночасно і процес, і разом усіх учасників процесу, у перебізі якого відбувається обмін своїми знаннями, досвідом, корисною

інформацією, результатами навчання, щоб у підсумку досягти спільної згоди (консенсусу) [1].

На думку Н.Я. Кравчук та О.О. Луцишин, у сучасних закладах вищої освіти «міждисциплінарна колаборація в процесі провадження освітньої діяльності дає широкі можливості для створення сучасних, унікальних і затребуваних освітніх програм на різних рівнях університетської освіти, дозволяє сформувати унікальних вузькоспеціалізованих фахівців, затребуваних ринком праці (як наприклад, «Юрист в сфері фінансового ринку (фінансовий юрист)», сприяє формуванню мережевого міжнародного освітнього та інформаційного середовища та збільшенню академічної мобільності» [2].

Міждисциплінарна колаборація має багато спільного з бінарними заняттями, інтегрованими методиками навчання. Бінарні заняття в закладах вищої освіти – це інноваційний формат навчання, що має на меті поєднати викладання двох дисциплін або участь двох викладачів у проведенні одного заняття. Такий підхід дозволяє створювати міждисциплінарний контекст, підвищувати якість навчання та розвивати у студентів системне мислення. Сутність бінарних занять розглядає у своєму дослідженні С. М. Руденко [3], акцентуючи увагу на тому, що вони створюють багатогранний зв'язок між окремими дисциплінами навчального процесу. Ця нетрадиційна форма навчання має переважно індуктивно-дедуктивний характер. Взаємодія двох педагогів і студентів у режимі “від деталей до узагальнення та від узагальнення до деталей” дає можливість реалізовувати принцип інтеграції знань, умінь та навичок. Такі заняття допомагають застосувати отримані знання з різних галузей для вирішення однієї проблеми знання на практиці. Бінарне заняття є різновидом інтегрованого, головна перевага якого полягає в можливості створити у студентів систему, допомогти уявити взаємозв'язок предметів і таким чином підвищити рівень знань. Бінарні заняття вимагають активної діяльності кожного студента, допомагають зміцнити викладацький колектив,

поставити перед викладачами спільні завдання, виробити спільні дії і єдині вимоги до якісного і креативного навчання.

У нашій науковій розвідці розглянемо вивчення навчальних дисциплін у рамках міждисциплінарного (бінарного) підходу на прикладі практичних занять з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що дозволяє не лише опанувати фахові мовні навички, а й розвивати так звані *soft skills*, тобто загальні, неспецифічні для конкретної професії якості і навички, критичне мислення, аналітичні здібності та комунікативну компетентність у фаховому середовищі на різних рівнях виконання посадових обов'язків.

Розвиток *soft skills* досягається в основному на основі реалізації компетентнісного підходу в освіті, адже компетентності є ключовою складовою формування фахівця в будь-якій предметній царині. Закон України від 01.07.2015 №1556-VII «Про вищу освіту» [4] визначає компетентність як здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, що виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей. При цьому слід розуміти, що набуття *soft skills* не досягається введенням конкретного освітнього компонента в програму навчання. На думку І. А. Чухно, для набуття *soft skills* необхідним є впровадження в освітній процес обґрунтованого спектру інноваційних педагогічних методів, що передбачають інтерактивну взаємодію викладача та здобувачів освіти, використання та зміну різних видів пізнавальної діяльності, індивідуальну та групову роботу, напрацювання навичок та апробування дій у різних ситуаціях тощо. Тому такі методи мають використовуватися не під час вивчення одного освітнього компонента, а повинні застосовуватися в освітньому процесі комплексно [5].

Набуття мовних знань у поєднанні з навчальними курсами на кшталт юриспруденції, культурології, історії, соціології та інших гуманітарних дисциплін допомагає студентам краще сформувати комунікативну культуру в суспільному, політичному, господарському житті, в ділових відносинах, сфері

професійного мовлення, в його усній і писемній формах, що, безперечно, уможливить у майбутньому успішніше адаптуватися до міжнародного професійного простору. У контексті вказаного вище вважаємо за актуальне долучення до навчального заняття теми «Обліково-фінансові та господарсько-договірні документи», на якому розглядаються вказані групи документів, правничі відеоконсультації юристів і адвокатів, наприклад: інформація про те, що таке довіреність і як правильно нею користуватися (адвокат Василь Масюк); боргова розписка: як правильно позичати гроші і як правильно їх повертати (адвокат Володимир Круць), актуальні нюанси про трудовий договір і трудовий контракт (адвокат Анатолій Нестеренко) та інші відеозаписи, доступні як відкриті джерела в мережі «Інтернет».

До прикладу, вивчення української мови (за професійним спрямуванням) у поєднанні з курсами ділової комунікації, риторики, журналістики та інших дисциплін допомагає студентам формувати навички ефективного професійного спілкування, зокрема з підготовки офіційної документації, проведення перемовин тощо. Тут доволі репрезентаційним є симуляційне практичне заняття «Галузева пресконференція», на якому студенти, імітуючи зібрання фахівців від автомобілебудування чи дорожніх служб, проводять зустріч із журналістами, повідомляючи про успіхи підприємства чи організації, віртуально вирішуючи актуальні проблеми сьогодення.

Допомагає у цих міждисциплінарних процесах і цифровізація освіти, що відкриває нові можливості для міждисциплінарного навчання, бо використання онлайн-платформ, інтерактивних курсів, симуляторів та віртуальної реальності сприяє ефективному засвоєнню матеріалу, а також розвиває навички самостійного навчання та науково-дослідницької діяльності.

Отже, міждисциплінарність є своєрідним трендом сучасної освіти, успішна реалізація міждисциплінарного підходу передбачає тісну співпрацю між кафедрами, що викладають, на перший погляд, різні дисципліни. Міждисциплінарний підхід у мовній підготовці є ефективним способом

розвитку всебічних компетентностей студентів. Інтеграція мовного навчання з фаховими дисциплінами, або ж долучення фахівців з інших галузевих напрямків, використання сучасних освітніх технологій, формування фахової компетентності та набуття soft skills дозволяють підготувати випускників, здатних працювати у глобалізованому світі. Важливо, щоб заклади вищої освіти активно впроваджували новітні методики та сприяли інтеграції знань для забезпечення якісної освіти. Також вважаємо за позитивне участь студентів у науково-дослідницьких проєктах, стажуваннях та конференціях, що дозволяє їм застосовувати мовні навички в реальних професійних умовах.

Список використаних джерел:

1. Визначення поняття «колаборація». URL: <https://termin.in.ua/kolaboratsiia>
2. *Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм: виклики, можливості та варіанти впровадження*: [Текст]: Зб. матер. міжнар. конф. / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. С. 28-31.
3. Руденко С. М. Бінарна форма проведення занять як ефективна навчальна технологія. *Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення навчального процесу*: Тези XI Всеукраїнської науково-методичної конференції 26 вересня 2014 року. Харків: ХДУХТ. С. 189-191.
4. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. Голос України. 2016. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Чухно І. А. Теоретичне обґрунтування дидактичних умов формування soft skills у студентів медичного ЗВО засобами ігрових технологій / І. А. Чухно // *International scientific innovations in human life*. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference : Proceedings of I International Scientific and Practical Conference, Manchester, United Kingdom, 28–30 July 2021 / Cognum Publishing House. – Manchester, 2021. – P. 426–435

ЗМІСТОВЕ БАЧЕННЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ» ВІДПОВІДНО ДО ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Олешко Н.П.

*к.і.н., доцент кафедри українознавства,
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
м. Харків, Україна*

За останні роки наукові розвідки у царині історії та культури України досить активізувалися, навіть попри повномасштабну російсько-українську